

Струка (назив):		МАШИНСТВО И ОБРАДА МЕТАЛА		
Занимање (назив):		Техничар ЦНЦ технологија - ОГЛЕД		
Предмет (назив):		АУТОМАТИЗАЦИЈА ПРОИЗВОДЊЕ		
Опис (предмета):		Стручно – теоријски предмет		
Модул (наслов):		ФЛЕКСИБИЛНА АУТОМАТИЗАЦИЈА И АУТОМАТИЗОВАНИ МЕХАНИЧКИ СИСТЕМИ		
Датум:	2023. година	Шифра:	Редни број: 01	
Сврха				
Модул је развијен с циљем да ученици стекну представу о савременој аутоматизацији и роботизи, да стекну теоретску основу и практична знања о увођењу и експлоатацији савремених аутоматизованих система, препознају погонске системе управљања, препознају аутоматизоване механичке системе и њихове компоненте.				
Специјални захтјеви / Предуслови				
Познавање градива из предмета: <ul style="list-style-type: none"> - Машински елементи, - Технологија обраде, - Рачунари и програмирање, - Практична настава				
Циљеви				
Овај модул има циљеве да ученици: <ul style="list-style-type: none"> - упознају и прихвате принципе флексибилне аутоматизације - упознају основне компоненте аутоматизованих система - упознају погонске и преносиве системе - рукују погонским системима управљања - примјене стечена знања у пракси				
Теме				
<div>1. Флексибилна аутоматизација</div> <div>2. Аутоматизовани механички системи</div> <div>3. Погон и конструкција осе помјерања</div>				
Тема	Исходи учења			Смјернице за наставнике
	Знања	Вјештине	Личне компетенције	
	Ученик је способан да:			

1. Флексибилна аутоматизација	<ul style="list-style-type: none"> - објасни ток развоја аутоматизације и роботике, - објасни флексибилну аутоматизацију, - објасни структуру система флексибилне производње (флексибилна производна ћелија, линија и систем, рачунарски интегрисана производња), хардверске и софтверске компоненте флексибилне аутоматизације, - објасни методе обраде и машине за обраду (обраду резањем, обраду пластичним деформисањем, неконвенционалне поступке обраде), - објасни примјену робота у флексибилној аутоматизацији (навести примјере из праксе), - објасни 	<ul style="list-style-type: none"> - познаје ток развоја аутоматизације и роботике, - дефинише флексибилну аутоматизацију, - дефинише структуру система флексибилне производње (флексибилна производна ћелија, линија и систем, рачунарски интегрисана производња), хардверске и софтверске компоненте флексибилне аутоматизације, - дефинише методе обраде и машине за обраду (обраду резањем, обраду пластичним деформисањем, неконвенционалне поступке обраде), - наведе примјену робота у флексибилној аутоматизацији (навести примјере из праксе), - препозна транспортне системе у флексибилној аутоматизацији, - наведе поступке мјерења и контроле у флексибилној аутоматизацији, - наведе поступке 	<ul style="list-style-type: none"> - савјесно, одговорно, уредно и правовремено обавља повјерене послове, - ефикасно планира и организује вријеме за припрему и извршење радних задатака, - испољи позитиван однос према значају спровођења прописа и стандарда који су важни за његов рад, - испољи љубазност, комуникативност, ненаметљивост и флексибилност у односу према сарадницима, - одговорно рјешава проблеме у раду, прилагођава се промјенама у раду и изражава спремност на тимски рад, - испољи позитиван однос према професионално–етичким нормама и вриједностима, - испољи иницијативу и предузимљивост, - испољава способност за разумијевање сложених технолошких структура, система, цртежа и информација, - испољава способност за 	<p>Наставник ће:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Пошто наставу је потребно изводити савременим наставним методама и средствима, како би ученици боље схватили изложу теорију, те уочили разлику између теорије и реалног система коју би касније могли примјенити у пракси. - Користити слике, шеме и дијаграме
--------------------------------------	---	---	--	--

	<p>транспортне системе у флексибилној аутоматизацији,</p> <ul style="list-style-type: none"> - објасни мјерење и контролу у флексибилној аутоматизацији, - објасни аутоматизацију складиштења, - објасни CAD/CAM системе, - објасни хијерархију управљања флексибилним производним системима. 	<p>аутоматизације складиштења,</p> <ul style="list-style-type: none"> - наведе CAD/CAM системе, - наведе хијерархију управљања флексибилним производним системима. 	самостално рјешавање проблема и самосталност у раду.	
2. Аутоматизовани механички системи	<ul style="list-style-type: none"> - објасни алатну машину, робот и транспортни систем као аутоматизовани систем, - објасни елементе теорије механизма (кинематичке парове и кинематичке ланце), - објасни функционално кретање (координате положаја завршног уређаја код алатних машина и 	<ul style="list-style-type: none"> - дефинише алатну машину, робот и транспортни систем као аутоматизовани систем, - дефинише елементе теорије механизма (кинематичке парове и кинематичке ланце), - дефинише функционално кретање (координате положаја завршног уређаја код алатних машина и робота. 		<p>Наставник ће:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ученицима је потребно објаснити одређивање броја степени слободе (поткријепити примјерима), те везу између унутрашњих и функционалних координата. Користити слике, шеме и дијаграме.

	робота.			
3. Погон и конструкција осе помјерања	<ul style="list-style-type: none"> - наброји врсте погонских система за покретање механичких система, - објасни регулацију броја окретаја електромотора једносмјерне струје, - објасни регулацију броја окретаја електромотора наизмјеничне струје, - објасни принцип рада предности и недостатке корачних мотора, - наведе предности и недостатке хидрауличних погона, - објасни принцип рада цилиндра са сервовентилом, - објасни принцип рада, предности и недостатке пнеуматских погона, - објасни начине 	<ul style="list-style-type: none"> - дефинише врсте погонских система за покретање механичких система, - наведе регулацију броја окретаја електромотора једносмјерне струје, - наведе регулацију броја окретаја електромотора наизмјеничне струје, - дефинише принцип рада предности и недостатке корачних мотора, - наведе предности и недостатке хидрауличних погона, - дефинише принцип рада цилиндра са сервовентилом, - дефинише принцип рада, предности и недостатке пнеуматских погона, - дефинише начине постављања електромотора - дефинише и објасни елементе за пренос снаге, - дефинише улогу, врсте и принципе рада 		<p>Наставник ће:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Са ученицима је потребно урадити вјежбу регулације броја обртаја електромотора истосмјерне и наизмјеничне струје те вјежбу угаоног помјерања код корачних мотора. - Приказати уравнотежење робота. Користити слике, шеме и дијаграме.

	постављања електромотора - наведе и објасни елементе за пренос снаге, - наведе улогу, врсте и принципе рада редуктора, - објасни постављање хидрауличких компоненти, - објасни улежиштења (лежишта за обртно и транслаторно помјерање).	редуктора, - дефинише постављање хидрауличких компоненти, - дефинише улежиштења (лежишта за обртно и транслаторно помјерање).		
--	---	--	--	--

Интеграција

- Остварити везу са Технологијом обраде, Машинским елементима, Рачунари и програмирање, Практична настава.

Извори

- Уџбеник одобрен од стране Министарства просвјете и културе Републике Српске
- Друга стручна и теоријска литература
- Аутоматизација (разни аутори)
- Презентације

Оцјењивање

Оцјењивање се врши у складу са Законом о средњем образовању и васпитању и Правилником о оцјењивању ученика у настави и полагању испита у средњој школи. О техникама и критеријима оцјењивања ученике треба упознати на почетку изучавања модула.

Струка (назив):		МАШИНСТВО И ОБРАДА МЕТАЛА		
Занимање (назив):		Техничар ЦНЦ технологија - ОГЛЕД		
Предмет (назив):		АУТОМАТИЗАЦИЈА ПРОИЗВОДЊЕ		
Опис (предмета):		Стручно – теоријски предмет		
Модул (наслов):		ФЛЕКСИБИЛНА АУТОМАТИЗАЦИЈА И АУТОМАТИЗОВАНИ МЕХАНИЧКИ СИСТЕМИ		
Датум:	2023. година	Шифра:	Редни број:	02
Сврха				
Модул је развијен с циљем да ученици препознају сензоре и сензорске системе, упознају значај њихове примјене и принципе рада, стекну представу о управљању механичким системима, специфичностима и примјени индустријских робота.				
Специјални захтјеви / Предуслови				
Познавање градива из предмета: <ul style="list-style-type: none"> - Аутоматизација производње Модул 01, - Машински елементи, - Технологија обраде, - Рачунари и програмирање, - Практична настава				
Циљеви				
Овај модул има циљеве да: <ul style="list-style-type: none"> - препознају и објасне принципе рада сензора и сензорских система - знају улогу визуелних система - управљају механичким системима - препознају специфичности конструкције робота као индустријских система - објасне хијерархију управљања роботом - примјене стечена знања у пракси				
Теме				
<div>1. Сензори и сензорски системи</div> <div>2. Визуелни системи</div> <div>3. Управљање механичким системом</div> <div>4. Специфичности робота као индустријских система</div>				
Тема	Исходи учења			Смјернице за наставнике
	Знања	Вјештине	Личне компетенције	
	Ученик је способан да:			
1. Сензори и сензорски системи	- предвиди мјерење постигнутих излазних величина код	- изврши мјерење постигнутих излазних величина код	- савјесно, одговорно, уредно и правовремено	Напомена:

	<p>аутоматског управљања различитих погонских система,</p> <ul style="list-style-type: none"> - разликује сензоре, сензорске системе и мјерне претвараче (конверторе), - објасни намјену електронских склопова (A/D и D/A) конвертора, - објасни мјерење трансляторних и угаоних помјерања потенциометром, - објасни мјерење резолвером, - објасни мјерење енкодером, - објасни мјерење брзине, - објасни сензоре додира и силе, - објасни сензоре близине и растојања. 	<p>аутоматског управљања различитих погонских система,</p> <ul style="list-style-type: none"> - препознаје сензоре, сензорске системе и мјерне претвараче (конверторе), - дефинише намјену електронских склопова (A/D и D/A) конвертора, - дефинише мјерење трансляторних и угаоних помјерања потенциометром, - дефинише мјерење резолвером, - дефинише мјерење енкодером, - дефинише мјерење брзине, - дефинише сензоре додира и силе, - дефинише сензоре близине и растојања. 	<p>обавља повјерене послове,</p> <ul style="list-style-type: none"> - ефикасно планира и организује вријеме за припрему и извршење радних задатака, - испољи позитиван однос према значају спровођења прописа и стандарда који су важни за његов рад, - испољи љубазност, комуникативност, ненаметљивост и флексибилност у односу према сарадницима, - одговорно рјешава проблеме у раду, прилагођава се промјенама у раду и изражава спремност на тимски рад, - испољи позитиван однос према професионално–етичким нормама и вриједностима, - испољи иницијативу и предузимљивост, - испољава способност за разумијевање сложених технолошких структура, система, цртежа и информација, - испољава способност за самостално рјешавање проблема и 	<p>Наставник ће:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Са ученицима је потребно урадити вјежбу угаоних и трансляторних помјерања. - Урадити вјежбу примјене сензора додира. Користити слике, шеме и дијаграме.
2. Визуелни системи	<ul style="list-style-type: none"> - објасни улогу и значај визуелних система, - објасни добијање слике (врсте камера и технике освјетљења), - објасни обраду и анализу слике, - наброји неке геометријске карактеристике предмета, - објасни препознавање облика на основу 	<ul style="list-style-type: none"> - наведе улогу и значај визуелних система, - дефинише добијање слике (врсте камера и технике освјетљења), - дефинише методе обраде и анализе слике, - дефинише неке геометријске карактеристике предмета, - наведе препознавање облика на основу 	<ul style="list-style-type: none"> - испољава способност за разумијевање сложених технолошких структура, система, цртежа и информација, - испољава способност за самостално рјешавање проблема и 	<p>Наставник ће:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Упознати ученике са WEB орјентисаним системима и безбједности у системима за надгледање. - Користити слике, шеме и дијаграме.

	статистике, - анализира HMI и SCADA системе,	статистике, - дефинише HMI и SCADA системе	самосталност у раду.	
3. Управљање механичким системима	- објасни хијерархију управљања механичким системима, - објасни манипулатор са три осе помјерања (обртно, транслаторно и отварање-затварање хваталке), - прикаже шему кретања, - објасни управљање помоћу сервосистема – принцип повратне спреге, - објасни сервомотор једносмјерне струје-аналогни приступ управљања, - објасни сервомотор једносмјерне струје-дигитални приступ управљања, - објасни хидраулички сервопогон.	- дефинише хијерархију управљања механичким системима, - дефинише манипулатор са три осе помјерања (обртно, транслаторно и отварање-затварање хваталке), - скицира шему кретања, - дефинише управљање помоћу сервосистема – принцип повратне спреге, - дефинише сервомотор једносмјерне струје-аналогни приступ управљања, - дефинише сервомотор једносмјерне струје-дигитални приступ управљања, - дефинише хидраулички сервопогон.		Наставник ће: - Са ученицима је потребно урадити вјежбу коришћењем логичког аутомата за пражњење пресе (6 улаза и 6 излаза). - Користити дијаграме и шеме.
4. Специфичности робота као индустријских система	- дефинише специфичности роботике, - наведе подјелу робота, - објасни структуру робота, - објасни минималну конфигурацију робота, - објасни хваталку	- наведе специфичности роботике, - наведе подјелу робота, - дефинише структуру робота, - наведе минималну конфигурацију робота, - дефинише хваталку робота,		Наставник ће: - Организовати одлазак на Машински факултет Бања Лука како би се ученици упознали са примјеном робота у пракси. Користити шеме и дијаграме.

	робота, - наведе примјене робота, - наведе неке специфичности управљања роботима, - наведе елементе програмирања робота,	- дефинише примјене робота, - дефинише неке специфичности управљања роботима, - дефинише елементе програмирања робота,		
Интеграција				
- Остварити везу са Технологијом обраде, Машинским елементима, Рачунари и програмирање, Практична настава.				
Извори				
- Уџбеник одобрен од стране Министарства просвјете и културе Републике Српске - Друга стручна и теоријска литература - Аутоматизација (разни аутори) - Презентације				
Оцјењивање				
Оцјењивање се врши у складу са Законом о средњем образовању и васпитању и Правилником о оцјењивању ученика у настави и полагању испита у средњој школи. О техникама и критеријима оцјењивања ученике треба упознати на почетку изучавања модула.				